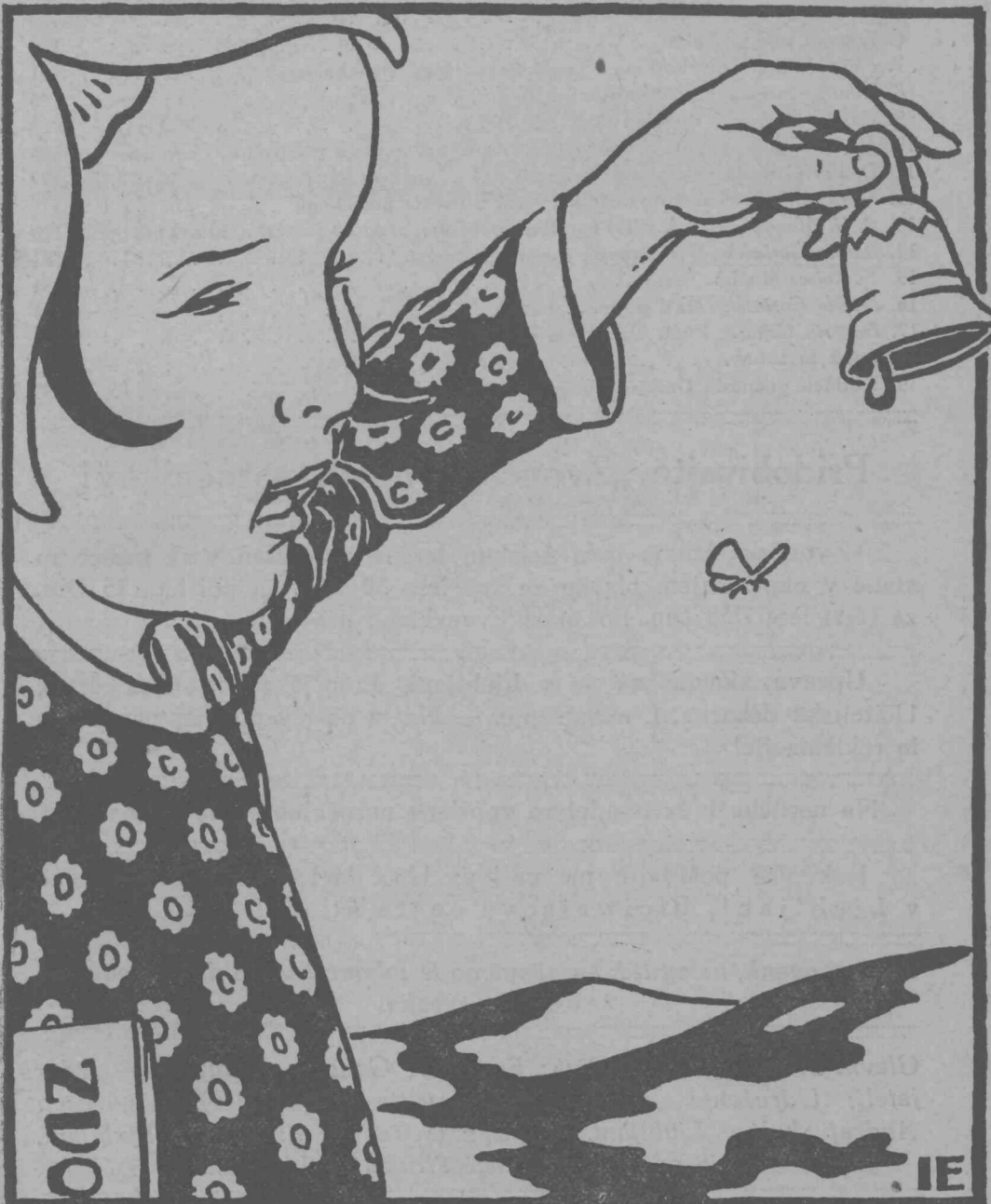

POSTARINA PLAČANA V GOTOVINI.

26 I. 1929

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

Vsebina.

1. E. Gangl Svetemu Savi. Pesem	113
2. Dr. Fr. Zbašnik: Zlat. Povest s podobo	114
3. Fr. Rojec: Ob Novem letu. Pesem	118
4. Janko Leban: Naši zaslužni pesniki in pisatelji. France Prešeren	119
5. Danilo Gorinšek: Zvezde. Pesem	120
6. Zimska noč. Podoba	120
7. Franc Kovač: Izprehod po Koroškem z dvema podobama	121
8. Danilo Gorinšek: Materino srce. Pesem	125
9. Danilo Gorinšek: Božič. Pesem	125
10. Mirko Kunčič: Kako je sinica osrečila dobrosrčnega pastirčka. Pravljica	126
11. Danilo Gorinšek: Bela volna. Pesem	127
12. Fr. Ločniškar: O deveti deželi. Pesem z dvema podobama	128
13. A. N. Afanasjev—D. H.: Tri carstva: bakreno, srebrno in zlato. Ruska pravljica	129
14. Danilo Gorinšek: Dve zvezdi. Pesem	131
15. Fr. Rojec: Mislim. Pesem	131
16. Danilo Gorinšek: Mati poje Pesem	131
17. Davorin Čander: Pust. Uglasbena pesem	131
18. Pouk in zabava	133
19. Kotiček gospoda Doropoljskega	135

Pridobivajte „Zvončku“ novih naročnikov!

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7-50 Din. Posamezni zvezki po 3— Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna, I. nadstropje. — Na ta naslov pošiljaj naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve ugank, nalog itd. sprejemamo le tekom prvih 8 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Engelbert Gangl v Ljubljani. — Izdajatelj: Udruženje jugoslovenskega učiteljstva (UJU), odgovoren Andrej Skulj v Ljubljani. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj v Ljubljani.

Svetemu Savi.

(1176—1236)

O, mladi Rastko, ki sijajnost dvora
očetovega si voljan zapustil,
ti narodu besedo si izustil
ljužezni božje, z delom brez odmora
prosvečo narodno pospešujoč,
od njega si podil neznanja noč.

O, sveti Sava, ki na Sveti gori
potapljal sam duha si v božji mir,
iz tebe svit je planil k novi zori,
ki narodu odprla je pravir
zavesi in poguma in resnice,
ko je za svoje vojeval pravice.

Življenje vzorno, Bogu posvečeno,
očetu je odtujilo kraljevi tron
in k tebi, glej, v tihoto je vzneseno
približal se kot oče Simeon,
da družno sta, vsak volji božji vdan,
zgradila hilendarski samostan.

Kar v duši tvoji bilo je dobrote,
kar je srce zajelo je v globoki hram,
življenja s tem si bičal zmote,
živeč po ukih svojih zvesto sam,
a rodu svojemu si dal največ:
ljubezni ogenj, vekomaj plamteč!

Odprl si knjige mu v jeziku svojem
bogastvo in lepoto, moč in slast,
prerodil si s ponosa ga napojem,
besedi narodovi dal si čast,
položil temelj si ji, da v višine
pno nje zakladi se in nje miline.

Ovenčal Štefanu si s krono čelo,
da srbski zemlji je zavladal prvi kralj,
pobožen v Sveto si odšel deželo,
a ko si vrnil se iz tujih dalj,
Hercegovina te je v sebe vzela
in v večni sen te je ljubó objela.

A na Vračaru dvesto let poslej
črt je sovraga ti kosti vpepelil,
življenje tvoje pa ostalo je brez mej,
ker si se v dušo naroda preselil:
iz src zgrajeno tebi je svetišče,
in vzorom vsak živi, kdor tebe išče.

Tvoj prah, po svetu našem razsejan,
vsem dobrim v zdravje in krepilo bodi,
da nam ostane čista deloljubna dlan,
da varno nam korak ponosni hodi,
da v slavi, veličini domovine
izčrpan v delu zanjo vsak izgine!

E. Gangl.

DR. F. ZBAŠNIK:

Zlat.

V.

Žalosten božični dan.

Peter je hodil že v peto latinsko šolo. Prišlo je bilo vse tako, kakor je njegov dobri boter napovedoval. Prvo leto je plačevala mati zanj iz izkupička za botrovo zapuščino, a tudi za prihodnje leto je še nekaj ostalo. Med tem pa je bil zbudil s svojo nadarjenostjo in marljivostjo pozornost profesorjev. Pa tudi drugi dobrohotni ljudje, ki se je bil po raznih svojih sošolcih seznanil z njimi, so se začeli zanimati zanj. Ta in onj je bil mnenja, da bi bilo škoda, ako bi takemu talentiranemu in pridnemu študentu ne pomagali, da dovrši svoje študije. Tako se je zgodilo, da je dobil sčasoma opoldne zastonj hrano, zvečer pa za jako znižano ceno. Kar je še sicer primanjkovalo, si je morala pač njegova mati odtrgati od ust. To vse tako dolgo, dokler si ni mogel sam pomagati. A že v četrti šoli si je s poučevanjem nekaj prislužil, v peti pa se je postavil popolnoma na lastne noge. Kot odličnjak je imel toliko instrukcij, da je z zaslužkom za silo sam izhajal, razen tega po malem pa tudi že podpiral mater. Seveda se je moral mnogo truditi — zakaj sam se je mogel učiti odslej skoro samo ponoči. A ni se dal oplahiti. Lahko bi bil opoldne hrano sicer še dalje dobival zastonj, toda zahvalil se je, češ, da naj se nakloni ta podpora komu drugemu, ki je trenutno bolj potreben kot on.

Njegovih tovarišev rojakov ni bilo tistikrat že več v Ljubljani. Dva sta bila šla študirat v drugo mesto, morda ker sta se nadejala, da bosta ondi laglje izhajala. Njegov nekdanji nasprotnik in poznejši učenec pa, ki je bil v tretji šoli zopet obtičal in bi bil moral ta razred ponavljati, mu je med počitnicami nekdo povedal, da ne pojde več v šolo. »Meni tega ni treba!« je malce bahato poudaril.

Peter je uvideval, da je nekaj resnice na teh besedah. Njegov tovariš je bil edini sin imovitega trgovca in meščana, na svetu pa je že tako, da se morajo ubožni ljudje bolj truditi kakor bogati. Pri njem je bila stvar drugačna. Njemu oče ni mogel ničesar zapustiti in moral si je torej vse za življenje potrebno priboriti sam. Zavidal ni svojega tovariša nič zaradi tega. O, njega je veselilo učenje! In če bi mu bil tudi kdo rekel: »Tu imaš vsega, kar potrebuješ!« bi se bil težko ločil

od svojih knjig. Nasprotno: še rajši bi se potem učil, ko bi ne bilo postranskih skrbi! Tudi se je pri tisti priliki spomnil, da mu je rekla nekoč mati: »Kar znaš, je bolj gotovo, kot kar imaš! Imetje ti lahko ukrade tat ali uniči nesreča, tvojega znanja ti pa ne more vzeti nihče!...« Kdo ve, kaj še pride! Sicer pa vsak po svoje!

Da čaka njega še dosti muke, dosti trpljenja, je Peter dobro vedel. A ni se dal ostrašiti! Pogumno je zrl bodočnosti nasproti.

Stanoval je Peter tisto leto pri postarni vdovi, ki se je preživljala s tem, da je jemala študente na hrano in stanovanje. Z njim sta stanovala še dva dijaka. Mlajši je bil v šoli eno leto za njim, starejši eno leto pred njim. Bili so sami resni, pametni fantje skupaj, in Peter se je v tej družini prav dobro počutil.

Bilo je nekoliko dni pred Božičem. Ko so sedeli opoldne pri kosilu, je pripomnil šestošolec: »Na Sveti dan opoldne sem povabljen. Ne bom torej kosil doma!« »Tudi jaz sem povabljen!« je dodal najmlajši izmed trojice. »Moj sorodnik me je prej srečal in mi zabičil, da moram priti k njemu na božični dan. Zaklali so baje imenitnega purana!«

Peter je molčal, ker ga ni bil nihče povabil. Gospodinja ga je pogledala z vprašujočim pogledom, kakor bi pričakovala, da ji tudi on kaj takega naznani. Ko pa le ni bilo besede iz njegovih ust, je pripomnila: »Gospod Peter, zdaj glejte, da boste še vi povabljeni!«

Peter je čutil, da bi se ženica rada malo oddahnila. Pa tudi prihranila bi seveda kaj, če bi ji ne bilo treba zanj kuhati. Zato je že v tistem trenutku sklenil, da ji ne bo v nadlego. Povedal pa ji je šele zvečer, ko se je vrnil od poučevanja, da na božični dan tudi njega ne bo h kosilu.

Gospodinja je bila prepričana, da je res tudi on povabljen, ako-ravno je samo rekel, da ga ne bo h kosilu. Da bi moglo tičati za temi besedami kaj drugega, na to ni mislila.

Ko so na Sveti dan proti poldnevu vsi trije študentje odšli drug za drugim, je bila starka prav vesela, manj vesel pa je bil Peter, ki je vedel, da bo na tak dan, kakršen je božični, ko si vsak človek privošči kaj boljšega, brez vsega kosila. Zakaj imel ni čisto nič denarja. Saj mu že prvega v mesecu nikoli ni kdove kaj ostajalo. Treba je bilo plačati stanovanje in hrano, a tudi drugih manjših izdatkov je bilo vedno mnogo. Zdaj je moral krojaču, zdaj črevljarju kaj odriniti. In za šolo je tudi vedno kaj potreboval. No, pa ta mesec si je bil še nekaj prihranil. Toda poslal je prav vse, kolikor je imel, pred nekoliko dnevi svoji ljubi mamici, hoteč ji napraviti majhno veselje za praznike. Tako si danes niti najmanjše stvari ni mogel privoščiti. Povrhu je bil pritisnil tisti dan še prav hud mraz, tako da ga je čakalo dvojno zlo.

Peter je zavil ven iz mesta, boječ se, da ne bi srečal kakega znanca, ki bi ga morda vprašal, kam je namenjen. Nič se mu ni ljubilo, da

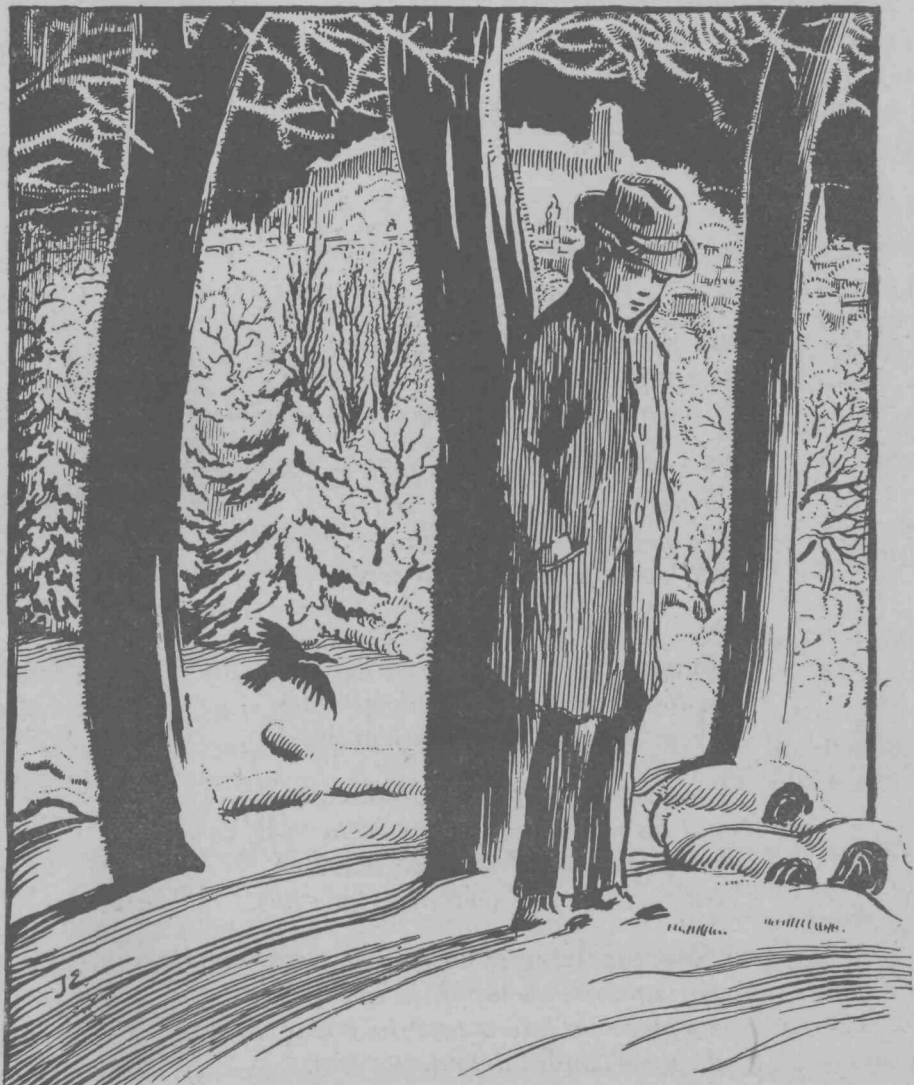
bi komu odgovarjal, tem manj, ker bi itak ne bil mogel povedati resnice. Sicer pa ni bilo kdove kaj ljudi na cesti, ker so vsi bežali pred mrazom in hiteli k topli peči. Bil je kmalu sam. V tej osamljenosti pa je še bolj bridko občutil svoj neprijetni položaj. Kakor bi bil izobčen iz človeške družbe, se mu je zdelo, in trpko mu je bilo pri srcu. Tudi največji siromak ima na tak dan svoje zavetišče, samo on mora kakor izgubljen tavati okolo! In vendar se ni kesal, da je bil tako obziren napram svoji gospodinji! Zavest, da je napravil dobri starki veselje in uslugo, mu je bila v tolažbo! Samo skrbelo ga je, če bo mogel vztrajati in prenesti, kar si je bil naložil. Pred pol ure je še nekako šlo, dasi so mu že zdaj neznansko počasi tekle minute. Ko pa je odzvonilo poldne, je njegov mladi želodec na vso moč zahteval svoj delež. Ko bi bil imel vsaj košček kruha! A tudi tega ni bilo! Vsak čas je posegal v žep, kakor bi se moralo ondi vendarle kaj najti. A ni se našlo! Od trenutka do trenutka mu je prihajalo neznosneje in bolj in bolj je čutil, da ne bo mogel zdržati. Mraz in lakota skupaj — to je bilo preveč! Toda kaj storiti? Da bi šel že zdaj domov? ... Nemogoče! Kaj bi rekla gospodinja? Ne, tak slabič ne sme biti! To bi bilo sramotno! Vedel je, da pred tretjo uro ne sme misliti na povratek, ako se noče izdati. Zakaj na božični dan po navadi pri kosilu vsak malo dlje posedi. A do treh je bilo še tako dolgo! Ali ne omaga prej? ... Pred očmi se mu je zdaj pa zdaj stemnilo in bolj in bolj so se mu šibila kolena ...

Pritaval je bil na rob gozda. Tam je bilo ob obronku zloženih nekaj hlodov drug na drugega. Bil je truden in že je hotel navzlic hudemu mrazu sestiti, a tisti mah mu je zavalovila kri po žilah in prešinilo ga je novo življenje. Spomnil se je nenadoma na svoj zlat! Ali mu ni rekla mati, ko je odhajal in mu ga je izročila: »Če bi se kdaj pripetilo, da bi bil le preveč lačen, ali če bi ti bila sploh kdaj sila, pa ga izmenjaj! Tvoj boterček ti tega gotovo ne zameri!«

O, mati bi jokala, če bi vedela, da je njen sin na tak dan brez jedil!

Bil je od tistih dob že mnogokrat lačen. Zlasti pa prve čase. Zakaj hrana, ki jo je imel, je bila pičila in večkrat prej nezadostna kot zadostna. Pa tudi sicer ga je imela že često izkušnjava, da bi bil porabil botrov dar. Zapazil je zdaj pri tem, zdaj pri onem sošolcu kako stvar, ki bi jo tudi on rad imel. Zlasti si je časih silno zaželel sadja, tistih lepih rdečih jabolk ali pa pomaranč in to najrajši tedaj, ko razen svojega zlata ni imel nobenega drugega denarja v žepu. Izkušnjev je bilo torej dosti in mnogo takih prilik, ko bi bil lahko porabil birmansko darilo, ne da bi mu bil mogel kdo očitati, da ga je lahkomišelnost napravil. A vselej se je ob pravem času spomnil: »Kaj pa ostane potem za doktorski klobuk ...« In premagal se je in si odrekal.

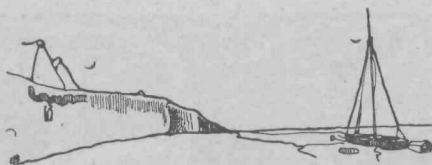
Dostikrat je bil lačen, a zdelo se mu je, da tako hudo še nikoli kot danes. Storil bi torej čisto v zmislu materinega nasveta, ako bi

zlat v tej sili izmenjal. Saj bi ne porabil vsega! Čisto kaj malega bi si privoščil, takole kako kavo... samo toliko pač, da se mu želodec pomiri in da pride vsaj nekaj toplega vanj. Pa na gorkem bi vsaj bill!

Spustil se je skoro v tek nazaj v mesto, tako silno ga je mučila lakota. Krenil je proti prvi kavarni, ki je došel do nje in že je položil roko na kljuko; toda v tistem trenutku so mu zazvenele botrove besede v ušesih: »Ni je take stiske, ki bi mogla mene pripraviti do tega, da bi izmenjal ta zlat!« In premislil si je! »Ne in ne — ta zlat mora biti za to, za kar mi ga je boter dal, pa če bi moral biti še tri dni brez jedi! ...

Tako si je dejal in šel dalje svojo pot ...

Ob Novem letu.

*Nam v rdeči zarji solnce zatonilo
na starega je leta zadnji dan,
a zjutraj zopet nam je obsvetilo
z nasmehom zlatim goro, dol in plan.*

*S svetlobo solnčno so nam v Novo leto
drhtele srčne nade in želje;
jaz pa sem želel in želim še vneto,
naj rodu plemenito bo srce.*

*Naj v bratski se ljubezni mu ogreje,
da spore vse in borbe poravna,
in tudi brate, sestre onkraj meje
s tem ohrabri in z upanjem navda.*

*Čast, sreča naroda in domovine
naj bo najvišji cilj nam vsem vsak čas,
pa sreča trajna nam vse bolečine
ozdravi in pred svetom dvigne nas.*

*To svojo željo že od mladih dni ponavljam
ob izmenjavah letnih, a sedaj
z njo Novo leto v upanju pozdravljam,
da nam izpolni deloma jo vsaj.*

Fr. Rojec.

JANKO LEBAN:

Naši zaslužni pesniki in pisatelji.

DOKTOR FRANCE PREŠEREN.

(Dalje.)

Prešeren je živel jako preprosto. Gospodinjala mu je sestra Katra. Njegovo pohištvo je bilo jako uborno. Nič drugega posebnega ni imel nego veliko gorenjsko skrinjo, v katero je spravljaj svoje akte, knjige, rokopise in obleko. Tudi njegova osebnost je bila čudna. Bil je bolj zanikaren možiček, majhne postave z dolgimi lasmi. Nosil je navadno visok cilinder, dolg frak, čez katerega je pozimi ogrinjal še star plašč.

Prešeren je že kot dijak v Ljubljani izkušal zapeti svoje prve pesmi. Vendar šele l. 1830. je začel polagoma priobčevati svoje pesmi in to v »Kranjski Čebelici«, zbirki pesmi, ki je v zvezkih izhajala l. 1830. pod uredništvom Mihe Kastelca. Pozneje je tudi po drugih listih priobčeval svoje pesmi. Leta 1847. pa objavi v Ljubljani posebno knjigo pesmi pod naslovom »Poezije doktorja Franceta Prešerna«. L. 1866. sta Jurčič in Stritar iznova izdala njegove pesmi. To drugo izdanje je imenitno zato, ker ima na prvih 48 straneh izvrstni spis Josipa Stritarja: »Prešernovo življenje in Prešernove poezije«. Po tem spisu smo Slovenci šele spoznali, kakšen pesnik je bil Prešeren. Ne pred njim, ne za njim ni nihče zlagal tako krasnih pesmi kakor Prešeren!

Pred Stritarjevo razpravo je malokdo čislal Prešerna po zaslugi. Resnične so besede učenega moža, ki je rekel: »Pravi poznavalci pesnikov so bili v vseh časih tako redki, kakor so redki pesniki sami.« —

Pred vsem treba vedeti, da je bil Prešeren genij. Genija ali genijalnega človeka imenujemo umetnika, čigar umotvori se odlikujejo po vzornosti in izviranosti.

Prešeren je stvarnik slovenskega pesništva. Med Vodnikovo smrtjo in prvim nastopom Prešernovim je minilo komaj deset let, in vendar — kaka razlika med njima v jeziku, v mislih in dovršenosti oblike! Vodnik kot pesnik je proti Prešernu kot pritlikavec proti velikanu, kot krtina proti gori. Najlepše je naslikal razmero med Vodnikom in Prešernom Levstik v pesmi »Na Prešernove smrti dan«.

Prešeren je uvedel najlepše oblike romanskih jezikov v slovensčino, posebno pa sonet, vzet iz italijanskega jezika. Sonet je težka pesniška oblika, ki ima 4 kitice, prvi dve sta štirivrstični, drugi dve pa trivrstični. Redno sestavljen sonet ima v prvi kitici uvod, v drugi

kako primero, v tretji se nagiblje h koncu, v poslednjo pa je vložena glavna misel ali jedro vse pesmi.

Prvi sonet je v Slovincih zložil pesnik Koseski l. 1818. z naslovom »Potažba« (Tolažba). Prešernovi soneti so pa tako izvrstni, da bi človek mislil, bogve koliko sonetov je imel pred seboj, a vendar je imelo slovensko slovstvo takrat le en sam sonet! A genijalni Prešeren je v sonetu združil misel in obliko, kakor se ni posrečilo še nobenemu Nemcu! Vi, otroci, poznate tudi Prešernov sonet »Spominjajte se smrti«, ki je natisnjen v naših čitankah. Prešerna lahko imenujemo kralja slovenskih pesnikov. Do take dovršenosti je prišel, ker se je veliko učil pri drugih narodih. Posebno italijanski pesnik Petrarca mu je bil učitelj v sonetu, nemški pesnik Avgust Bürger pa mu je bil podoben po značaju. Prešeren je poslovenil Bürgerjevo prekrasno balado (pripovedovalno pesem) Lenora. Prešeren je dobro proučil narodno pesništvo in je tudi sam nabral narodne pesmi. Zato je tako preprosto pisal, da ga vsakdo lahko umeje. Seveda Prešeren ni pesnil za otroke, vendar so v njegovih pesmih resnice, ki jih razume tudi mladina. (Dalje.)

Zvezde.

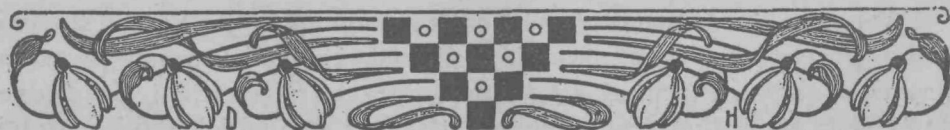
*Iz višin milijon zvezd —
angeli zro iz neba.
To oči jim lesketajo,
da vsakogar prepoznajo:
kdor tedaj doma še ni,*

*naj se še tako solzi,
v črno knjigo vpisan bo,
ko Miklavž bo gledal v njo,
za poredneža izve,
mimo vaše hiše gre.*

Danilo Gorinšek.

ZIMSKA NOČ

FRANC KOVAČ:

Izprehod po Koroškem.

I.

Vitatelja vabim v duhu na izprehod na Koroško severno od Drave. Začeti nameravava svojo pot iz starodavnega Velikovca, središča Podjune. Mesto leži na vzvišenem kraju na levem bregu Drave, čez katero drži dolg most in široka cesta, ki po njej drvijó brez prestanka sem in tja avtomobili vsake vrste, tovorni in osebni, veliki in majhni, kmetiški vozovi in vzdržujejo promet med mestom in železniško postajo Sinča vas. V serpentinah naju pripelje cesta v mesto takoj na občirni glavni trg. Mesto je približno tako veliko kakor Kranj. Rdeče pobarvani stolp mestne župne cerkve

Velikovec

sv. Magdalene se vidi daleč v Podjuño. Tu so: okrajno glavarstvo, razni uradi, petrazredna osnovna, trirazredna meščanska šola, v bližini mesta na Goldbrunnhofu je tudi deželna poljedeljska in gospodinjska šola. V mestu samem je nebroj trgovin in gostilnic.

Velikovec je gospodarsko središče Podjune, kar se opazi posebno ob sredah, ko je ondi tržni dan, ko prihaja v mesto ljudstvo od blizu in daleč iz vse spodnje Koroške. Sreda je danes. Stopiva malo po trgu in opazujva pisano množico in vrvenje ljudstva!

Tu vidiva postavne Podjunce iz Škocijanske fare in Doberle vasi, dobro rejene in prekanjene prekuovalce lokavega pogleda iz Celovške okolice, ki nakupujejo male prašiče in teleta; opaziva nadalje vesele in šaljive ljudi iz Pliberške okolice; tu se izprehajajo ponosni kmetje iz Grabštajnske okolice, priznani konjerejci, tam pod košatim kostanjem stojijo kmetje iz visokih Djekš, Kneže in Krčanj, ljudje koščenih in nekoliko okornih postav. Bivajo namreč v goratih krajih, 1200 m nad morjem, in se jim že na zunaj vidi, da bijejo s naravo trd boj za obstanek. Uporabiti morajo vse sile, da izrabijo kratko poletje — zima v tako visokih krajih traja dolgo in žito dozori šele v začetku septembra.

Tudi Nemce iz Lavantinske doline, posebno iz zgornjih krajev, opaziva na trgu: večinoma prihajajo v Velikovec na trg kupovat živino. A sedaj še ni ugoden čas za kupčijo: izprehajajo se po trgu gori in doli, razpravljajoč o živinskih cenah. Kmetiške ženske od blizu in daleč prodajajo domače pridelke, jajca, kokoši itd., da se dobi kakšen novc za domače potrebščine. V poletnih mesecih nakupujejo prekupci to blago v velikih množinah za letovišča ob Vrbskem in Klopinjskem jezeru in ga odpeljejo takoj z avtomobilom na določen kraj. Ondi je na stopnicah ob vodnjaku sredi trga mož iz Kazaz razpostavil pletene koše, jerbase in podobno blago, poleg njega prodaja nekdo coklje, velike, male, za odrasle, otroke, vsak si more poljubno izbrati. Stojnica se vrsti za stojnico, kjer dobiš vsega: črevlje, blago za obleko, klobuke, posodje, sladkarije itd. Mož vozi po trgu malo lokomotivo in kar sproti kuha klobase. Ako imaš denar, si lahko omisliš motorno kolo, ondi pred trgovino je bogata izbira. In tam zopet se pogaja kmet s trgovcem za mlatilnico na motor. Tudi kranjski Ribničan je tam na voglu hiše razpostavil svojo suho robo. In med to pisano množico drviyo avtomobili in drdrajo motorna kolesa, prihajajoč in odhajajoč na vse strani: v Železno kaplo, Celovec, Pliberk, Wolfsberg, Mostič, Grebinj itd. Podjetni velikovski trgovci in gostilničarji so razvili danes vse zmožnosti, zakaj ob sredah se da kaj zaslužiti. Na zgornjem delu trga stoji voz pri vozu; ondi kupujejo in prodajajo mlade prašiče, pozimi pa zabelo in zaklane »prulenke«. Po vsem trgu vlada velik hrušč in vrišč.

Na živinskem trgu zunaj mesta opaziva lepo, rejeno govejo živino večinoma bele pasme, ki jo na spodnjem Koroškem splošno rede. Debeli mesarji in nakupovalci, opirajoči se na težke, podkovane gorjače, hodijo sem in tja, pregledujejo in tipajo živino ter se glasno pogajajo glede cene. Tam v kotu ob starinskem, okroglem stolpu, ki so ga sezidali v srednjem veku koroški vojvodi Sponheimovci, pa stoje Obirci in ljudje iz okolice Železne Kaple, govoreč že precej gorenjsko narečje. Na prodaj so prignali čredo ovac, ki jih prodajajo večinoma v zgornje kraje.

Pozno popoldne šele preneha šum na sejmišču. Kdor je dobro prodal, stopi še nekoliko v gostilnico. In če ondi dobi še znanca, tedaj obsedi in se časih jako zakasni. A pustiva mestni hrušč in idiva rajši na izprehod po cesti, ki drži iz Velikovca proti severozahodni smeri! Lahko sicer vstopiva v avtomobil, a tedaj ne bi mogla opazovati prirodnih krasot, ki bliskoma drvijo mimo naju. Komaj četrť ure iz mesta in že sva v Št. Rupertu. V naglici si nekoliko ogledava cerkev, zanima naju ogromni, sivi stolp, zgodovinsko najstarejši na Koroškem, in nehote se ustaviva pred skrbno gojenim pokopališčem, polnim cvetic in rož, da je podoben cvetočemu vrtu spomladi.

Najina pot se obrne proti severu navzdol mimo tako zvanega »Hungerlackena«, o katerem pripovedujejo stari zgodovinski zapiski iz 16. in 17. stoletja, da so se tukaj čarovniki zapisovali hudobcu. Po polagoma vzpenjajoči se cesti prideva v raztreseno vas Mrzla voda, ki jo pa ljudstvo splošno imenuje le z nemškim imenom »Kaltenbrunn«, in zavijeva polagoma v gozd.

Ko med pogovorom korakava počasi skozi temen gozd, prideva čez pol ure zopet na plan in ob križišču ceste, ob poljskem znamenju zavzeta obstaneva. Krasen razgled nama nudi lepa okolica, da nehote postojiva in zavzeta opazujeva slikovit kraj pred seboj!

Pred seboj, na nekoliko vzvišenem mestu vidiva prijazno Želinjsko cerkev, vas istega imena, strehe pokrite z rdečo opeko, deset minut na desno od Želinj se skrivajo med vrtovi Štriholče, obširni in ponosni kmetiški domovi. Pred nami na levo se dviga 50 m navpična, gola siva skala, katere vrh je porastel z vitkimi smrekami, tako imenovani »Dragonerfels«, raz katero je nekoč pred desetletji v obupu skočil dragonec in si končal življenje. Pred nama in proti vzhodu se širi ravno, rodovitno polje, ob obronku gozda ležita vasi Zgornje in Spodnje Dobje, tam ob gorskem slemenu Šmartno, Sv. Štefan in še dalje proti vzhodu opaziva vitki zvonik Vovbrske župne cerkve.

Slikovita okolica — stojiva že na pravljicnih in zgodovinskih tleh. Iz ravnega polja se dvigajo navpično proti nebu strmi in skaloviti dolomitni hribi v obliki stožca, do 100 m visoki, in na vsakem opaziva na vrhu razvaline starih gradov. Stari vitezi so nekoč stanovali na teh višavah in bili varni pred sovražnikom. Ozadje slikovite in mične okolice tvorijo strmi, porasli obronki Svinjske planine in iz Štriholč drži strma pot na Djekše, ležeče 1159 m visoko. In nad vso to raznoliko okolico z zelenimi gozdi, žitnim poljem in grajskimi razvalinami pa kraljuje sanjavo Želinjska cerkev, gledajoč bujno rast rodovitnega polja in minulost razpadlega zidovja na sivem skalovju.

Ker sva že utrujena od dolge poti, hočeva nekoliko počiti kraj ceste ob znamenju in se pri pogledu na divno okolico zamisliti v preteklost in se potopiti v kraljestvo pravljic. Vsak hrib, vsaka razvalina ima svojo pravljico in pripovedko o zakletih devicah in ogromnih,

nedvignjenih zakladih, ki so zakopani v grajskih razvalinah. Marsikdo je že poizkusil priti do bogastva, a še nobenemu se ni posrečilo. Ljudstvo pripoveduje: Nekdo je šel kopat zaklad in pri kopanju je zadel na kamenito ploščo. Ko jo dvigne, najde spodaj zvito kačo, na kar se je tako prestrašil, da je pustil vse skupaj in zbežal. Drugemu zopet je rekla bela žena, da sme iz soda v grajski kleti vzeti vsak dan samo pest zlatnikov. Srečni mož je pač enkrat slušal, a ko je prišel v soboto zvečer zopet po zlate, si je mislil, bom pa kar danes zagrabil dve pesti, pa jutri ne bo treba. A ko je, prišedši domov, segel v žep, je privlekel na dan samo suho listje in od tistega dne ni nič več našel dohoda v grajsko klet. Zopet sta se dva kmeta zmenila, da pojdeta kopat zaklad in se dogovorila, da bosta pošteno med seboj razdelila, če bosta imela srečo. In res je našel prvi, kopajoč pod enim kamenom, lonec zlatnikov.

Želinje

Polakomnil se je sam celega zaklada in poslal tovariša stran z izgovorom, naj gre v gostilnico po žganje. In nemoteno je spravil lonec na varno. A stvar se je vendar raznesla med ljudi in prevarjeni je imel na njega potem hudo jezo.

Ker se v vročem poletju večkrat nad Svinjsko planino zbirajo temni oblaki, ki prinašajo nevihto in točo nad skrbno obdelana polja v dolini, je med ljudstvom v prejšnjih stoletjih vladala prazna vera, da znajo bogati kmetje na Djekšah čarati in delati točo. Spomladi pogleda kmet v žitnice in shrambe, da vidi, koliko ima še žita. In če vidi, da ga ima še zadosti, tedaj naredi točo, jo pošlje dolincem, da

jim pokonča setev. Potem so pa prisiljeni, da od bogatega kmeta kupujejo žito po visokih cenah. Na to praznoverje—nas spominjajo še razna domača in hišna imena in 1220 m visoka gora pred Djekšami z imenom »Zauberkogel«, kjer so v 16. in 17. stoletju sežigali na smrt obsojene čarovnike in čarovnice.

Za hrbtom zaslišiva korake. Dve gospodinji se vračata iz Velikovca domov. Prodali sta jajca, piščeta in presno maslo, nakupili sta kave, sladkorja, soli in kar je sploh potreba za dom. Na Koroškem gre vsako sredo gotovo eden od doma na sejem, kmetje navadno naprežejo, drugi gredo peš. V mestu se v sredo proda, kar kmet priredi ali pridela, in ondi tudi kupi, česar potrebuje. Zato na Koroškem v bližini mest po dve ure daleč ni nobene trgovine.

Prijazno pozdravita ženi in odhitita naprej. Tudi midva morava vstati in se ločiti od pravljic in lepega kraja in oditi naprej.

Materino srce.

Bela, bela hišica,
v hišici je izbica,
v izbici je mamica,
v mamici pa srček vroč,
v srčecu čarobna moč:
Blesk iz srca v mamico,

mama da ga izbici,
izba da ga hišici,
a iz hiše čez ves svet
gre kot solnca zlat blesket.
Iz srca ves svet je zlat,
oh, kako imam mater rad!

Daniilo Gorinšek.

Božič.

Spod neba kosmiči svilni:
snežec nežnobeli pada,
pada, pada v mehko perje,
gozd ga poln je in livada.

Otec Bog mehko postilja,
pada snežec nežnobeli —
svile mehke Bog potresa,
da bi dvori vsi blesteli.

Da bi vse blestelo v srcih,
ko nam bode darovano
v jaselcah nebeško dete,
njega rojstvo praznovano.

Daniilo Gorinšek.

MIRKO KUNČIČ:

Kako je sinica osrečila dobrosrčnega pastirčka.

a večer pred Sveto nočjo je bilo. Zima je bila tisto leto ostra in ledena, da je škripalo pod nogami, kakor da hodiš po suhljadi. Ptice so trumoma poginjale.

Priletela je od nekod ptička sinička vsa premrzla in gladna ter potrkala s kljunčkom na okno ponosne hiše bogatina Oholeža.

»Trk, trk! Kdor je božji in usmiljen, naj mi odpre in nasiti sirotico!«

Bogatin Oholež je sedel široko in udobno pri zakurjeni peči, vrtel v velikem zadovoljstvu palca na tolstem trebuhu, pasel oči po mizi, ki je bila vsa obložena s poticami in gnatjo, ter se ni zmenil za tožbo uboge sinice. Njegovo srce ni poznalo sočutja do bližnjega. Za takšnole neznatno božjo stvarco, kakor je mala sinica, pa še posebno ni poznal pomilovanja. Da je le njemu prijetno in udobno — kaj mu gorje in beda drugih mar! Koliko mu je koristila uboga sinica čez poletje, ko je ugonabljala mrčes po njegovih vrtovih, na to bogatin Oholež v svoji skoposti in sebičnosti ni hotel pomisliti. Osorno je zarentačil: »Poberi se dalje, potepinka! V moji hiši ni odpadkov, ni drobtin. Potice so pečene samo zame in za nikogar drugegal«

Žalostna je odletela ptička sinička dalje v ledeni zimski večer in potrkala na okno druge hiše.

»Trk, trk! Kdor je božji in usmiljen, naj mi odpre in nasiti sirotico!«

V tej hiši je stanoval črevljar Ponočnjak, nekoč ugleden in spoštovan mož, zdaj slep oboževatelj demona Alkohola. Zapil je sproti ves prisluženi denar. Žena mu je umrla od žalosti in pomanjkanja, otroci pa so šli, komaj dorasli in še neizkušeni, po svetu iskat sreče, ki je niso našli doma. Črevljar Ponočnjak je ostal na stara leta sam in čakal ravnodušno, kdaj mu razpade nad glavo zadolžena bajta, ki je ni oskrboval že dolgo vrsto let...

Zaman je trkala uboga sinička. Črevljar Ponočnjak je sedel tisti čas v krčmi, popival, klel in robantil, da je bilo grdo...

Plaha in malodušna je trkala sinica od hiše do hiše in ni našla nikjer zavetja, nikjer prijazne besede.

»Joj, ali je res ljubezen pri ljudeh umrla?« je zatarnala in potrkala, do smrti žalostna in onemogla, na okno poslednje hiše v vasi.

»Trk, trk! Kdor je božji in usmiljen, naj mi odpre in nasiti sirotico!«

V tej uborni koči je bival s svojo materjo pastirček Andrejček. Čez poletje je pastiroval in s prislužnim denarjem skromno preživljal sebe in mater, ki jo je goreče ljubil. Vso skrb je posvetil njej,

molil za njeno srečo in prosil Boga, da bi mu jo ohranil še mnogo let zdravo in veselo. Pozimi jima je trda predla; beda se je naselila v njiju kočo; gladovala sta in zmrzovala, da je bilo joj.

Sveta noč je trkala na duri — ona dva pa nista imela ne božičnega drevesca ne gnati in ne potic. Le male, a skrbno prirejene jaslice v kotu so ustvarjale skromno praznično razpoloženje v siromašni izbi.

Pastirček Andrejček je skočil k oknu, ga odprl in se začudil pozni vasovalki. Srce se mu je krčilo od bolesti in usmiljenja.

»Joj, sirotica, odkod in kam v tej mrzli noči? Pridil! Ubog je naš dom, a toliko še imamo, da nasitimo in ogrejemo tebe, ptička!«

Vzel je prezeblo sinico v roke in jo izkušal ogreti s toplo sapo. Mati je med tem postrgala s police pest drobtin — in ptička je pridno odpirala kljunček, zobala in ju hvaležno gledala z milimi očesci.

To dobro delo ni ostalo prikrito Jezuščku v jaslicah. Namignil je angelu kraj sebe. Ta je razpel bele, nevidne peruti, se spel na njih pod strop, zrastel v nadprirodno velikost, se sklonil neslišno nad pastirčkom Andrejčkom, njegovo materjo in ptičko siničko, štel drobtine in jih sproti zapisaval v veliko zlato knjigo. Jezušček v jaslicah pa je blaženo gledal, jim ljubeče prožil svoje bele ročice naproti, blagoslavljal in se smehljal...

Ko sta se pastirček Andrejček in njegova mamica drugo jutro zbudila, sta široko razprla oči, plosknila z rokami in se na vso moč začudila: polica, na kateri so ležale prejšnji večer same suhe krušne drobtine, se je tedaj — čudo božje — kar šibila pod težo bleščočih se cekinov in srebrnikov...

Tako je bila s stoterim poplačana ljubezen pastirčka Andrejčka in njegove mamice do uboge sinice.

Bela volna.

*Bela volna iz neba —
zemljo našo zebe.*

*Srečen krt! Če mu je mraz,
v luknjo se zagrebe.*

*Naša zemlja pa ni krt,
kam se hoče djati?*

*Kaj počeli bi brez nje?
Mora tu ostati!*

*Pa zato ji otec Bog
stresa volne z neba,
topla je odeja, da
v mrazu ne prezeba.*

Danilo Gorinšek.

O deveti deželci.

Dajte, dedek, pa povejte
o deveti kaj deželci,
saj ste tamkaj že hodili,
ko ste mladi bili, jeli?

»I seveda tam sem hodil
in iskal po njej sem srečo,
tudi vjel sem jo — a kajpak —
vjel sem v luknjasto jo vrečo.«

Kdo pa je še z vami hodil,
da se niste izgubili?
In kako ste potovali —
morda kar z avtomobili?

»Z mucko peš sva koracala
dolgo pot po tujem sveti,
pod drevesi v temi spala
sva pozimi in poleti.«

Kdo pa vam dajal je hrane —
no, saj tam je vsega dosti,
pravijo, da tam klobase
od dreves visijo v hosti.

»I seveda, res tako je,
samo veje so visoko
in ne moreš jih doseči
niti z usti — niti z roko.«

Kaj pa mucka? Je lovila
koč pri nas nadležne miške?
Ali si je privoščila
morda kdaj pečene piške?

»Mucka lučko je nosila,
da sva videla kam iti;
miške vse je prepodila,
vadila se je postiti.«

No, potem pa ta deželca
ni tako priporočljiva,
koč ustvarila v povesti
jo je domišljija živa.

»Ej, povesti so povesti,
mnogi so jim že nasedli,
če bi ta deželca bila,
bi lenuhi jo pojedli.«

Fr. Ločniškar.

A. N. AFANASJEV D. H.:

Tri carstva: bakreno, srebrno in zlato.

Ruska pravljica.

nekem carstvu je živel nekdam car Bjel-Bjeljanin Brzonogi. Imel je ženko Nastazijo Zlatolasko in tri sine, careviče Petra, Vasilja in Ivana. Nekoč se je šetala carica z dvorjankami in služkinjami po vrtu. V trenutku je pripihal junak Veternik, ugrabil carico pa jo je odnesel kdo ve kam. Žaloval je car in tožil, a ni si znal pomoči. Ko so dorasli careviči, jim je dejal: »Dragi otroci moji, kdo poišče mamico?« Pripriprava sta se starejša brata pa sta odšla po svetu. Za njima je hotel tudi najmlajši. »Ne hodi,« je rekel car, »in ne ostavi me samega!« »Dovoli, dovoli, očka! Želim v svet, da poiščem mamico.«

Odgovarjal je car in branil, ubraniti pa ni mogel. »Pojdi v ime božje, ubraniti ne morem.« Pa je osedlal Ivan svojega zvestega konjiča in je odjahal.

Jahal je, jahal, časih kratko, časih dolgo. Povest je kratka, a delo je dolgo. Prišel je v gozd. V gozdu je bila krasna palača. Zajahal je Ivan v dvorec in je zagledal starca. Nagovoril ga je. »Mnogo ti je let, starček.« — »A kako si, dobri dečko in kdo?« — »Ivan carevič sem, sin carja Bjel-Bjeljanina in carice Nastazije Zlatolaske.« — »Ej, dragi nečak, kam te vodi Bogec?« — »Tako in tako. Potujem po svetu, da poiščem mamico. Povej, povej ujec, kje jo najdem.« — »Ne vem tega in ne morem ti ustreči. Dam ti pa kroglico. Vrzi jo predse. Trkljala se bo proti strmim, visokim goram. Za njo pojdi! V gori je jama. Išči v njej! Na roke si priveži železne kremplje in preplezaj skalovje. Morda je tam mamica Anastazija Zlatolaska.« — »Dobro,« je rekel Ivan carevič in se je poslovil od starca. Vrgel je kroglico predse. Trkljala se je, trkljala, on je šel za njo.

Po dolgem ali kratkem času se je ozrl. Na polju je videl brata, careviča Petra in Vasilja. Taborila sta sredi mnogih vojakov. Pozdravila sta ga: »Kam, Ivan carevič?« — »Bilo mi je pusto doma, pa sem odjahal, da poiščem mamico. Ukažita, naj se vrne vojska. Mi pa iščimo skupaj!« — Pritrdila sta brata in sta poslala vojake domov. Z bratom Ivanom sta šla za kroglico. Izdaleka so se spenjale gore, tako strme in visoke, da so segale v nebo. Kroglica se je trkljala prav proti jami. Ivan carevič je razjahal in rekel bratoma: »Pazita na konja! Grem v goro, da poiščem mamico. Vidva ostanita tukaj! Čakajta name ravno tri mesece. Če se dotlej ne vrnem, ne čakajta dalje.« — Pomislila sta brata, da je abotno plezanje po tistih čerih.

Človek bi si polomil noge in roke in vrat. »Pa pojdi z Bogom!« sta rekla. »Počakava te.«

Šel je Ivan carevič v jamo in je prišel do železnih vrat. Na vso silo je udaril po njih, pa so se odprla. Vstopil je. Na roke in noge so se mu sami pripeli železni kremplji. Plezal je carevič po strmi steni mesec in dan. Z velikim naporom je priplezal do vrha. »Pa Bogu hvala!« se je oddahnil in se napotil dalje po grebenu. Hodi, hodi, kar zagleda bakren grad. Strašne kače so ob vhodu priklenjene z bakrenimi verigami. Kače sikajo. Ob kačah je vodnjak, nad vodnjakom bakreno vederce na bakreni verigi. Ivan carevič je zajel vode in napojil kače. Pomirile so se in legle. Carevič je vstopil v grad.

Nasproti mu pride carica bakrenega carstva. »Kdo si, dobri dečko?« — »Ivan carevič sem.« — »Si li došel sem po svoji volji?« — »Došel sem po svoji volji. Mamico iščem, Nastazijo Zlatolasko. Odneseš jo je veter z vrta. Ali veš, kje je?« — »Ne vem. A nedaleč odtod živi srednja sestra, carica srebrnega carstva. Morda ve ona.« — Pa mu je dala bakreno kroglico in bakren prstan in je rekla: »Kroglica te bo vodila k moji sestri, v prstanu je pa vse bakreno carstvo. Če premagaš Veternika, ki me je zaprl v ta grad in prihaja vsak tretji mesec k meni, ne pozabi name! Osvobodi me in me vzemi s seboj v svobodni svet!« — »Prav,« je obljubil carevič, pa je vzel kroglico in prstan. Vrgel je kroglico in hodil za njo.

Prišel je carevič v srebrno carstvo. Kar zagleda grad, ki je še lepši od prejšnjega. Ves je srebrn. Ob vhodu so priklenjene strašne kače na srebrnih verigah. Ob kačah stoji vodnjak, nad vodnjakom visi srebrno vederce na srebrni verigi. Zajel je carevič vode in napojil kače. Kače so legle in so pustile careviča v grad. Došla je carica srebrnega carstva in se razveselila: »Aj, skoro bodo potekla tri leta, kar me je ugrabil Veternik. Videla nisem ruske dušice in nisem čula o njej. A sedaj jo vidim pred seboj. Kdo si, dobri dečko?« — »Ivan carevič sem.« — »Si li došel sem po svoji volji?« — »Došel sem po svoji volji. Mamico iščem, carico Nastazijo Zlatolasko. Ali veš zanjo?« — »Ne vem. Pojdi k moji najstarejši sestri prelepi Jeleni, ki je carica zlatega carstva. Nje dom ni daleč odtod. Morda ve ona. Dam ti srebrno kroglico. Vrzi jo in hodi po nje poti do zlatega carstva. In če ubiješ Veternika, ne pozabi name ubožico! Osvobodi me in me vzemi s seboj v svobodni svet. Zaprl me je Veternik in hodi vsak tretji mesec k meni.« — Še mu je dala srebrn prstan: »V tem prstanu je vse srebrno carstvo.« — Vrgel je carevič kroglico, pa je hodil po nje potih.

(Dalje.)

Dve zvezdi.

Vsako noč nebo žari se, — Mimo vseh zvezd dve najlepši
zvezde bajno lesketajo, pa le meni zagorita:
vsako noč ves svet iskri se, moje mame očki mili
zvezde žarno nam migljajo. nad menoj vso noč bedifa.

Danilo Gorinšek.

Mislím.

Oj, misli, ptičice otožne in vesele,
ki nekdam neprestano ste mi na uho
skrivnosti razne šepetale, pesmi pele
ter večkrat obletele zemljo in nebó
in vse zgovorne zopet ste domov prispеле —
zakaj sedaj najrajše mi doma tičite
in nad krivičnimi ljudmi se le jezite?
Le ven spet v svet, le ven v svetlobo in temine
po lek za srčne in duševne bolečine
in rane neosvobojene domovine,
ki vedno jo pretresa črno, težko zlo!

Fr. Rojec.

Mati poje . . .

Mamica poje — odprto nebo je, kogar zajamejo, s sabo ga vzamejo,
angeli beli — na zemljo veseli v sveta nebesa spe, tamkaj čudesa zre.
pojejo, piskajo, rajajo, vriskajo, tak vsa blestijo se, očkam zlatijo se,
sanje vsi nosijo, svetu jih frosijo, da se zapro oči — fantek že mirno spi . . .

Danilo Gorinšek.

Pust.

Besede Frana Ločniškarja.

Uglasbil Davorin Čander.

Veselo.

Glej-te, glej-te ga ro-ga-ča: Pust ko-zol-ce spet pre-vra-ča,

pa - met - ne ce - lo vzne - mi - ri,

ro - go - vi - li, se šo - pi - ri, pa - - met - - ne vznemi - ri,

se po - - - di in no - - - ri

za o - tro - ki se po - di, prav po pu - sto - vo no - ri,

f

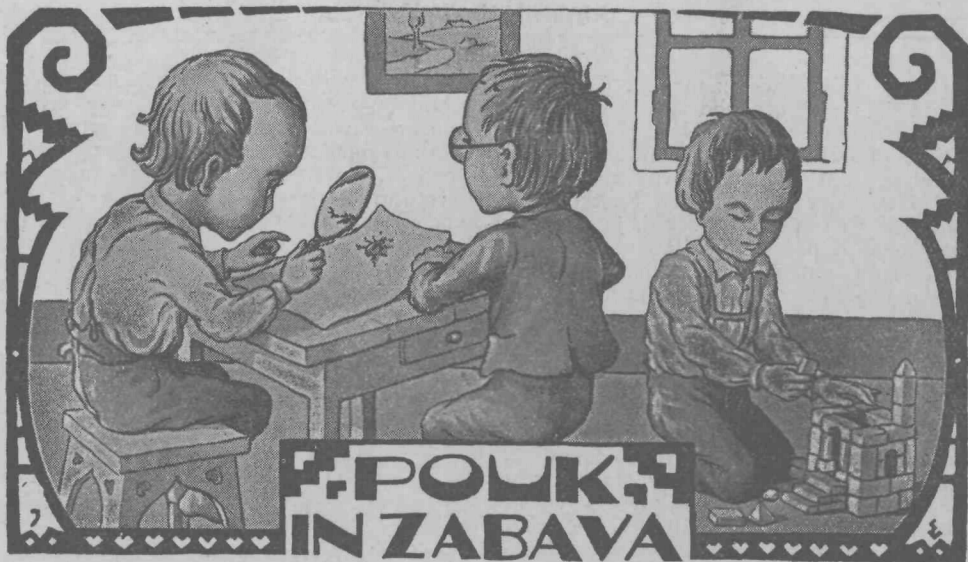
se po - di in no - ri, prav po pu - sto - vo no - ri.

mf

Mi zve - čer ga bo - mo žga - li, nor - čka v zemljo za - ko - pa - li,

sf

da - li krog u - šes mu dve, ker je zme - šal nam gla - ve.

Novoletna zastavica v podobah.

Sestavil in narisal Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki. Ta zastavica v podobah se da rešiti na več načinov. Upoštevali bomo vse tiste rešitve, ki se bodo zmiselno skladale.

SVETI SAVA.

Raška je bila domovina enemu izmed najimenitnejših srbskih mož, največjemu narodnemu svetniku, svetemu Savi, ki mu praznujejo slavo dne 27. januarja vsakega leta. — Štefan Nemanja je imel več sinov. Najmlajši se mu je rodil l. 1176. Klicali so ga Rastko. To je poznejši sveti Sava. — Rastko je bil bistroumen, nadarjen deček. Imel pa je posebno nagnjenje do nabož-

nosti in samostanskega življenja. Oče si je mnogo prizadeval, da bi odvrnil dečka od tega nagnjenja. Marsikaj je poizkušal. Poslal ga je v predel svoje države, da bi ga upravljal. Pa to ni pomagalo, zato ga je pozval nazaj na svoj dvor, kjer je prirejal razne slavnosti, ki bi naj zanimale sina. Tudi to ni zaleglo. Usoda je hotela, da so prav v tem času prišli na dvor ruski me- nihi, Rastku življenje na dvoru ni ugajalo,

zato se je rajši družil z menihi. Ker se je bal, da ga ne bi oče obdržal na dvoru, je skrivaj pobegnil z njimi. Našli so ga naposled na Sveti gori v ruskem samostanu. Menihi so bili baš pri jutrnjicah, ko so prišli Nemanjevi poslanci za Rastkom. V strahu, da ga odvedejo s seboj, je za Boga prosil menihe, naj ga sprejmo v samostan. Menihi so mu ugodili in mu nadeli samostansko ime Sava. Ostrigel si je lase in jih priložil posvetni obleki ter vse to po poslancih poslal očetu v znamenje, da za svet ne živi več. — Pozneje je prišel za njim v samostan in se pomenil tudi njegov oče. — Na vzhodnem robu Svete gore sta z očetom, ki mu je bilo samostansko ime Simeon, sezidala hilendarski samostan. — Sveti Sava je mnogo pisal v starem srbskem jeziku, kakor so ga govorili v oni dobi. On je torej ustanovitelj prave srednjeveške srbske književnosti. Tudi srbsko cerkev je uredil in je sam postal prvi nadškof neodvisne srbske cerkve s sedežem v Žici. — Svojega brata Štefana je kot prvi srbski nadškof venčal za prvega srbskega kralja, ki se zato imenuje Štefan Prvovenčani. — Ko je bil vse uredil doma, se je hotel s potovanjem versko pokrepčati. Romal je dvakrat v Sveto deželo. Tudi v Egipt in Babilon je prišel. — Umril je leta 1236. v Trnovem, v tej stari bolgarski prestolnici. Njegovo truplo so prepeljali v Hercegovino v samostan Mileševo. Tu je počivalo 200 let. Potem so ga Turki prepeljali v Beograd in neki paša je na Vračaru, to

so brda nad Beogradom, sežgal njegove ostanke. — Spomin svetega Save živi še danes v narodu. On je zavetnik srbske šolske mladine. Posebno slave dan njegove smrti 27. januarja, ko praznujejo takozvane »Svetosavske besede«, kar smo že zgoraj omenili. — Državljanе, ki imajo zasluge za književnost, umetnost in državno blaginjo, odlikuje naš kralj z redom svetega Save. — Sveti Sava je prosvetitelj in najzaslužnejši mož srbskega dela našega naroda. Njemu na slavo je ustanovil naš kralj posebne svetosavske ustanove, ki jih podeljuje vsako leto istega dne, kakor omenjeno zgoraj, najboljšim dijakom na naših vseučiliščih v Beogradu, Ljubljani in Zagrebu.

NOVOLETNE ŽELJE.

Prevod.

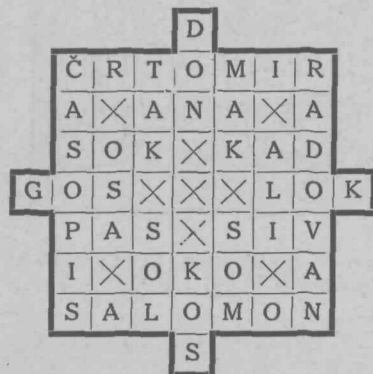
Gospod, pogled nam vodi,
da le lepoto zrel!
Gospod, posluš nam bistri,
da Tvoj poziv ume!

Daj nežne, dobre roke
za bedo in bolest,
očuvaj nam korake
življenja spolzkih cest!

Naj k delu in dolžnosti
nam prožen bo korak,
naj dušo nam izpolni
radost in mir sladak!

Ivanka Kalinova.

Rešitev križalke v 4. števu.

Prav so jo rešili: Miro Vani, Ruše; Edo in Silva Mikoličeva, Sodražica; Marijan Prosen, Javornik; Ivan Černe, Bled-Rečica; Ivo Klemenčič, Pobrežje pri Mariboru; Ludvik Červ, Zg. Šiška; Tinko Janžek, Koprivnica (Hrv.); Nada Jurišičeva, Gradac (Bela Krajina); Milka Kajserjeva, Dravograd; Marjan Jerin, Sv. Lovrenc, p. Štore; Vidka, Danica in Branka Peterlinove, Ribnica (Dol.); Lidija Starihova, Vlada Smoletova, Kočevje; Anica Hacinova, Prevalje; Lida Cvetkova, Trebnje; Zlata Macarolova, Gor. Pirniče; Ruža in Stanka Dobravčevi, Radovljica; Dušan Radanović, Krško; Miloš Polič, Ptuj; Danica Herzogova, Srečko Zalokar, Celje; France Serganov, Hrastnik; Anica Steinerjeva, Žalec; Breda Kodermanova, Vida Kovačičeva, Maribor; Slavko

Savnik, Kranj; Drago in Milenka Kunčeva, Peter in Jelica Štritofova, Janez Košak, Marko Grčar, Drago Pustišek, Dušan Otoničar, Ljubljana; Karlo Osterman, Darinka Ciglaričeva, Milica Mihajlovičeva, Beograd; Borut in Staša Furlanova, Trst; Marjan Romih, Cvetka Koželjeva, Slava Peterneljeva, Novo mesto; Pavla Hictalerjeva, Zvonko in Vladka Vrečkova, Stanislava Slomškova, Šoštanj. — Zastavico v podobah v 3. števu je tudi prav rešil Ladko Sever, Slovenjgradec. — Zadnjič najjavljeno darilo je določil žreb Zlati Macarolovi v Gor. Pirničah, p. Medvode. — Danes razpisujemo: Rapé, Tisoč in ena noč.

Spoštovani g. Doropoljski!

Že četrto leto sem naročnica Vašega lista, ki ga čitam na glas svojemu bratcu Ivančku in sestrici Milenici. Ona je najmlajša in hodi v prvi razred. Dasi še ne zna vsega čitati, vendar vsa vesela skače, kadar dobim »Zvonček«. — Kratkočasimo se s pismi, ki so objavljena v njem, zato sem se tudi jaz odločila, da Vam pišem pisemce, v katerem hočem povedati, da sem učenka IV. razreda osnovne šole v Metliki.

Povedati moram tudi, da sem dala vezati 26.—27. in 27.—28. letnik »Zvončka« in imam dve lepi knjigi, ki sem ju jako vesela.

Upajoč, da to moje pisemce dobi tudi malo prostora v Vašem listu, se Vam najtopljeje zahvaljam.

Sprejmite iskren pozdrav od
Zinke Ruehove.

Odgovor:

Ljuba Zinka!

Trije ste torej doma, ki se kratkočasite z mojim koticom. Da bo veselje še večje, si sedaj še Ti smuknila vanj. Ali se kaj dobro počutiš med nami? Na tesnem smo sicer, pa kakor pravijo, gre krotkih ovčic mnogo v en hlevček. Prav je, da si dala vezati prejšnje letnike. Nanje boš gledala s srčno radostjo še potem, ko boš velika in imenitna gospa, ker Te bodo spominjali lepe, zlate mladosti. In Ivančka in Milenico tudi. Ej, da le ostanete tako dobri in pridni in zdravi, kakor so vaši starši! Lepo pozdravljeni vsi!

Gosp. Doropoljski!

Naročen sem prvo leto na »Zvonček« ter mi jako ugaja povest »Zlat«. Obiskujem III. a razred deške osnovne šole celjske okolice. Hodim jako rad v šolo in verno

pazim, da bi si vse zapomnil, kar nas uči gospod učitelj.

Sv. Miklavž mi je prinesel sanke in sedaj se vsak dan, ko naredim šolsko nalogo, hodim sankat, zato sem jako vesel. Srečen bom, ako sprejmete tudi moje pisemce v »Zvončkov« kotichek.

S spoštovanjem Vas pozdravljam
Edo Lakner.

Odgovor:

Ljubi Edo!

Sedaj imate krasno novo šolsko poslopje, ki je vašemu kraju v ponos in čast. Ali bi nam mogel kaj več povedati o tej ponosni zgradbi? Razumem, da je vsakemu učencu prijetna pot v tako poslopje in bivanje v njem tudi.

Cenjeni gospod Doropoljski!

Z veseljem čitam list »Zvonček«, ki sem nanj naročen drugo leto. Marljivo čitam zvezek za zvezkom. Dobivam ga v šoli od gdč. Rauterjeve, ki je jako dobra. V šolo hodim jako rad. Obiskujem II. razred državne osnovne šole v Šoštanju. Lani sem imel jako dobro izpričevalo. Upam, da ga bom imel tudi letos.

Zdaj pa zaključujem svoje prvo pisemce in prosim, da naredite tudi za mene prostorček v svojem cenjenem koticčku. Prihodnjič Vam pišem kaj več.

Z odličnim spoštovanjem

Rado Pejovnik.

Odgovor:

Ljubi Rado!

Ker si imel lani dobro izpričevalo, moraš vedeti, da si za to dolžan zahvale šoli, ki Te je lepo učila, in sebi, ki si se lepo učil. A s hvaležnim pogledom se ozri tudi na starše, ki so Ti pripomogli z vsem, da

si šolsko leto dobro zaključil. Ob istih pogojih bo tudi letos tako, potem pa vsa leta, dokler ne bo šolanje za Teboj.

Velecenjeni g. Doropoljski!

Mnogo sem Vam že hotel pisati, pa sem vselej pozabil. Naročen sem prvo leto na »Zvonček«. Najbolj me zanima povest o beli Ljubljani in pesemce. Komaj čakam tistega dne, ko pride »Zvonček«. Že tisti dan vem, kaj piše novega o beli Ljubljani, in naslov pesemc.

Z odličnim spoštovanjem Vas pozdravlja Primož Boncel, učenec III. razreda v Zagrebu.

Odgovor:

Ljubi Primož!

Zgodovina bele Ljubljane je prav zanimiva, toda premalo znana širom sveta. Narodna pesem pravi, da je Ljubljana dolga vas. Res je bila to pred davnimi leti, a sedaj je veliko in lepo mesto. Zagreb je seveda večji in bolj gosposki, Ljubljana pa je ljubka, mikavna, čista in zdrava. Lansko leto je bilo v Ljubljani več zdravnikov. Eden od njih, bil je Anglež, je dejal, da tako čistega in prikupnega mesta še ni videl, čeprav je obhodil mnogo sveta. To priznanje mora biti vsakemu Ljubljančanu v ponos. — Druga narodna pesem pravi, da so Ljubljaneci zaspanci, kar pa tudi ni čisto res. Mnogo jih je, ki rano vstajajo, drugi pa dolgo spe v Ljubljani in v Zagrebu. Med katerimi si Ti: med dolgo spalci ali ranovstajalci?

Velecenjeni gospod!

Prosim Vas, da tudi moje pisemce priobčite v svojem koticu. Obiskujem že III. razred. Ampak jako mi je žal, da sem zaostala v I. razredu. Uči me gospodična Franja Urbančičeva, ki je jako blagega srca. V šoli imam rada skoro vse predmete, edino za ročno delo sem bolj lena. V »Zvončku« imam najrajša povest »Zlat«. Jako rada čitam povesti, zato Vam hočem eno napisati.

Na letovišču.

Kadar se prično velike počitnice, gredo vsi učenci s kmetov domov. Imovitejši Ljubljančani pa gredo na Bled ali v Bohinj. Tam imajo hišo, pravijo ji vila.

Robičeva družina je kaj rada prihajala na Bled, kjer so imeli svojo vilo. Otroci

so opazovali urne ribice v vodi. Mama jih kliče. Otroci veselo lete proti vili. Prišel je stric. Čez nekoliko časa vpraša stric: »Ali imate samo tri? Kje je Verica?« — Mama se jako prestraši. Otrokom reče: »Hitro jo poiščite!« — Otroci steko k jezeru in glej čudo: Verica sedi pri jezeru in gleda ribice. Zraven nje pa sedi pes z imenom Pazi in varuje Verico. Mati je pohvalila psa, otroka pa je pokarala.

Sedaj Vam hočem pokazati, kako znam risati. Posnela sem z ene slike.

S spoštovanjem Vas pozdravlja

Rada Moharjeva, Kranj.

Prosim Vas, ako daste sliko pokonci v »Zvonček« med mlade risarje.

Odgovor:

Ljuba Rada!

Zaradi pisma in povesti Ti ustrezam, ne morem Ti pa zaradi slike. Ta ne more v moj koticek niti pokonci niti počez, ker je premedlo narisana. V koticu bi popolnoma izgnila, da bi bila kakor strah, ki je v sredi votel, okrog ga pa nič ni. Takega strahu pa nihče ne mara.

KOTIČKOV ZABAVNIK.

Posetnica.

Priobčil M. G.

Polde Lejec

Badovar

Kaj in odkod je ta mož?

Rešitev prihodnjič.

Rešitev besedne uganke v 4. štef.

Zrak — rak.

V koticu ne priobčujemo imen rešilcev, ker bi nas to stalo preveč prostora.

POPRAVKI TISKOVNIH HIB.

V povesti »Zlat« čitaj v 4. letošnji številki na strani 90. v predzadnji vrsti: ... da se izkušajo dotipati prsti neke tuje roke... Na strani 93. v 10. vrsti od spodaj gori bi moralo stati: dolgo časa in ne dolga časa.

„Zvonček“, XX. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXII. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXV. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
„Zvonček“, XXVI. letnik, nevezan 30 Din, v navadni vezbi 45 Din
Letnikov, ki niso tu navedeni, ni več v zalogi

In zadnji glasi ti mi bojo:
Bog čuvaj domovino mojo!

KUPUJTE IN ČITAJTE MLADINSKE SPISE

◀ KI JIH IZDAJA ▶

**DRUŠTVO ZA ZGRADBO UČITELJ-
SKEGA DOMA V LJUBLJANI**

Zahtevajte cenike, ki jih dobite brezplačno
NAROČILA SPREJEMA IN TOČNO IZVRŠUJE

**KNJIGARNA
UČITELJSKE TISKARNE
V LJUBLJANI, Frančiškanska ulica št. 6**

MLADINI PRIPOROČAMO NASTOPNE KNJIGE PO ZNIŽANIH CENAH:

- Baukart: *Marko Senjanin, slovenski Robinson*. Vez. Din 12.—.
- Dimnik: *Kralj Peter I*. Vez. Din 18.—.
- Dimnik: *Kralj Aleksander I*. Vez. Din 30.—.
- Erjavec: *Afriške narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Kitajske narodne pripovedke*. Vez. Din 20.—.
- Erjavec: *Srbske narodne pripovedke*. Vez. Din 22.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *Fran Levstik, izbrani spisi za mladino*. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
- Erjavec-Flere: *Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 36.—.
- Erjavec-Flere: *Josip Stritar, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Erjavec-Flere: *Simon Jenko, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 28.—.
- Erjavec-Flere: *A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 40.—.
- Erjavec-Flere: *J. Kersnik, izbrani spisi za mladino*. Vez. Din 46.—.
- Ewald-Holeček: *Mati narava pripoveduje*. Vez. Din 26.—.
- Ewald-Holeček: *Tiho jezero in druge povesti*. Vez. Din 26.—.
- Flere: *Babica pripoveduje*. Vez. Din 10.—.
- Flere: *Slike iz živalstva*. Vez. Din 24.—.
- Flere: *Pripovedne slovenske narodne pesmi*. Vez. Din 24.—.
- Gangl: *Zbrani spisi*, II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg.
- vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisku.)
- T. Gaspari in P. Košir: *Sijaj, sijaj, solncecel* (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
- Karafiat Jan - Dr. Bradač: *Kresničice*. Vez. Din 18.—.
- Manica Komanova: *Narodne pravljice in legende*. Din 16.—.
- Korban: *Vitomilova železnica*. Vez. Din 14.—.
- Kosem: *Ej prijateljčki*. Vez. Din 14.—.
- Lah: *Češke pravljice*. Vez. Din 12.
- Mišjakov Julček: *Zbrani spisi*. VI. zvez. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
- Möderndorfer Vinko: *Narodne pripovedke iz Mežiške doline*. Eleg. vezano Din 24.—.
- B. Račič: *Belokranjske otroške pesmi*. Vez. Din 8.—.
- Rape: *Mladini*. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—. VII. zvezek Din 12.—. VIII. zvezek Din 15.—.
- Rape: *Tisoč in ena noč*. Vez. Din 28.—.
- Ribičič: *Vsem dobrim*. Vez. Din 10.
- V. Riha - Karel Pribil: *Povest o svatbi kralja Jana*. Vez. Din 16.
- Robida: *Da ste mi zdravi, dragi otroci!* Broš. Din 3.—.
- Šilih: *Nekoč je bilo jezero*. Vez. Din 24.—.
- Tille-Pribil: *V kraljestvu sanj*. Broš. Din 6.—.
- Trošt: *Moja setev*. I. in II. à Din 10.—.
- Waštetova: *Mejaši, povest iz davnih dni*. Vez. Din 24.—.
- Zbašnik: *Drobne pesmi*. Vez. Din 8.—.

VSE TE KNJIGE KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH

ZALOŽB SE DOBE V

KNJIGARNI

UČITELJSKE TISKARNE

V LJUBLJANI

Franciška ulica št. 6.